

Електронне наукове фахове видання "Ефективна економіка" включено до переліку наукових фахових видань України з питань економіки (Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.12.2014 № 1528)

Дніпропетровський державний
аграрно-економічний університет

№ 6, 2016 [Назад](#) [Головна](#)

0 0 0 0 0 0 0 0

УДК 334.012.62:338.012

О. В. Герасименко,

к. т. н., старший науковий співробітник,

Донбаська державна машинобудівна академія МОН України, м. Краматорськ

Ю. О. Левшова,

к. е. н., провідний фахівець відділу бухгалтерського обліку департаменту по бухгалтерському обліку і звітності, ТОВ «ДТЕК-Сервіс» (м. Київ)

Є. Б. Тищенко,

аспірант, Донбаська державна машинобудівна академія МОН України, м. Краматорськ

>ОСОБЛИВОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ КОРПОРАТИВНИХ СТРУКТУР В ЕНЕРГЕТИЧНІЙ ГАЛУЗІ УКРАЇНИ

О. V. Gerasimenko,

Ph.D., senior researcher, Donbass State Engineering Academy Education of Ukraine, Kramatorsk

Yu. O. Levshova,

Ph.D., a leading expert of the Accounting Department of Accounting and Reporting, LLC "DTEK Service", Kyiv

E. B. Tischenko,

postgraduate, Donbass State Engineering Academy Education of Ukraine, Kramatorsk

FEATURES OF FUNCTIONING OF CORPORATE STRUCTURES IN THE ENERGY SECTOR OF UKRAINE

В статті узагальнено, що розвиток конкурентного середовища на ринку електроенергії України та перехід до корпоративної моделі функціонування гальмують проблеми системного характеру, а також мають місце проблеми державного регулювання в цій галузі. Досліджено, що енергетичний баланс України відзначається структурними та ціновими диспропорціями, які суттєво погіршують показники енергетичної безпеки країни. Відзначено, що одним з шляхів вирішення проблеми реформування енергетичної галузі України може стати виробництво електроенергії за допомогою альтернативних поновлюваних джерел. Виокремлено мотиви та переваги створення вертикально-інтегрованих структур в енергетичній галузі, а також зазначено можливі їх негативні прояви. Розглянуто два основні типи вертикальної інтеграції в енергетиці залежно від напрямку процесу вертикальної інтеграції з точки зору технологічного ланцюжка: інтеграція «назад» та інтеграція «вперед».

The development of a competitive environment in the electricity market of Ukraine and the transition to a corporate model of systemic problems hindering nature, and there are problems of government regulation in this area of this article were summarized. The energy balance of Ukraine is different by structural imbalances and price that significantly degrade the performance of energy security was studied. It is noted that one of the solutions of the problem of reforming the energy sector of Ukraine may be the production of electricity using renewable alternative. There are determined motives and benefits of creating a vertically integrated structures in the energy sector, and indicated their possible negative effects. Two main types of vertical integration in energy depending on the direction of the process of vertical integration in terms of the process chain: integration «back» and integration «forward».

Ключові слова: *корпоративні структури, енергетична галузь, альтернативні поновлювальні джерела, реструктуризація, вертикальна інтеграція, вертикально-інтегровані структури.*

Keywords: *corporate structure, energy, competitive environment, restructuring, vertical integration, vertically and integrated structure.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок із важливими науковими чи практичними завданнями. Основою економічного розвитку країни є її енергетична система, яка здійснює централізоване електрозабезпечення внутрішніх споживачів, взаємодіє з енергосистемами суміжних держав, забезпечує експорт, імпорт і транзит електроенергії, об'єднує енергогенеруючі потужності та розподільчі мережі регіонів, які сполучені між собою системними лініями електропередачі. За даними Міжнародного енергетичного агентства енергоємність ВВП України становить 0,4 кілограма нафтового еквівалента на 1 дол. США з урахуванням паритету купівельної спроможності, що у 2,1 рази перевищує середнє значення енергоємності валового внутрішнього продукту розвинутих

держав світу [1].

Розвиток конкурентного середовища на ринку електроенергії України та перехід до корпоративної моделі функціонування гальмують проблеми системного характеру, у тому числі: надмірне спрацювання потужностей і об'єктів енергетичної інфраструктури, відповідна потреба в їхній технічній і технологічній модернізації за сучасними критеріями (виробничої продуктивності, енерговитратності й екологічної безпеки) та відсутність необхідних для цього коштів; відсутність конкуренції на ринках первинних енергоносіїв (природного газу та вугілля); нерезалізованість експортного потенціалу електроенергетики, яка зумовлена досить слабкою інтеграцією з об'єднаною енергосистемою Європи; наявність дебіторсько-кредиторської заборгованості суб'єктів енергетичної галузі; перехресне субсидування одних категорій споживачів за рахунок інших (субсидування побутових споживачів); залежність регулюючого органу від впливу політичних чинників (при встановленні тарифів та розподілу коштів).

Крім того, мають місце проблеми державного регулювання: недоліки функціонування енергоринку такі як адміністративне втручання, недосконалість системи договірних відносин, нерозвиненість ринку допоміжних послуг, недостатня прозорість процедур здійснення експорту та транзиту електричної енергії, тощо; недосконалість системи ціноутворення щодо послуг з передачі електричної енергії, з централізованого диспетчерського регулювання тощо; високий рівень втрат електроенергії в мережах; незабезпечення вимог Європейської Хартії щодо принципів лібералізації та «недискримінаційного» доступу до електричних мереж.

Аналіз останніх досліджень і публікацій та виділення не вирішених раніше частин загальної проблеми. Проблеми реформування енергетичної галузі та підвищення ефективності її функціонування досліджують вчені, як А. Готов, З. Каїра, Н. Канарська, Ю. Костін, В. Морозов, О. Охтен, Н. Петрова, О. Попова, А. Тищенко та ін., проте конкретні шляхи й інструменти реструктуризації виробничих потужностей корпорацій залишаються недостатньо дослідженими.

Мета статті є подальший розвиток методології управління корпоративними структурами в енергетичній галузі України.

Виклад основного матеріалу дослідження. На сьогодні паливно-енергетичний комплекс України забезпечує її потреби у первинних паливно-енергетичних ресурсах приблизно на 47 %, що на сучасному етапі зростання геополітичної складової світових цін на енергоресурси не може вважатися задовільним показником. Потреби в електроенергії задовольняються в Україні виключно за рахунок власного виробництва. Структура електростанцій, які працюють в Україні, та обсяг виробництва електроенергії подана у табл. 1. Але значна залежність від імпорту нафти, газу та ядерного палива негативно впливає на стан енергетичної безпеки країни і створює напругу в економіці, соціальній та політичній сферах.

Таблиця 1. Потужність електростанцій і виробництва електроенергії

Рік	Усі електростанції		У тому числі					
			гідроелектро-станції		теплові		атомні	
	Потужність, млн. кВт год	Виробництво електроенергії, млрд. кВт год	Потужність, млн. кВт год	Виробництво електроенергії, млрд. кВт год	Потужність, млн. кВт год	Виробництво електроенергії, млрд. кВт год	Потужність, млн. кВт год	Виробництво електроенергії, млрд. кВт год
1980	43,9	236,0	4,0	13,4	37,5	208,4	2,4	14,2
1990	55,6	298,5	4,7	10,7	37,1	211,6	13,8	76,2
2000	52,9	171,4	4,7	11,5	36,3	82,6	11,8	77,3
2005	52,6	186,1	4,7	12,5	34,9	84,7	12,8	88,8
2010	54,6	188,8	5,5	13,2	35,2	86,5	13,8	89,2
2011	54,6	195,9	5,5	11,0	35,0	93,6	13,8	90,3
2012	55,0	198,9	5,5	11,0	35,1	97,1	13,8	90,1
201	55,9	194,4	5,5	14,5	35,6	95,5	13,8	83,2

Джерело: Узагальнено автором за матеріалами [2, 3, 4]

Максимальне навантаження енергетичної системи України складало 29,4 ГВт в грудні 2015 року. Резерв системи з урахуванням необхідності реконструкції оцінюється в 30 %. На ТЕС і ТЕЦ припадає 62,9 %, або 34,3 ГВт. Атомні станції мають в розпорядженні потужність 13,8 ГВт, або 25,4 % від загального показника. Доля атомної енергетики у виробництві електроенергії вища, оскільки АЕС несуть базове навантаження. Сукупна потужність ГЕС і ГАЕС – 5,5 ГВт, що складає 10,0 % від усієї потужності енергосистеми.

Більше половини електроенергії в країні виробляють державні електростанції: атомні та гідроелектростанції. У тепловій генерації працює шість основних компаній, на які припадає 95,0 % виробленої електроенергії в цьому сегменті. Приватними компаніями є «ДТЕК Востокенерго», «ДТЕК Дніпроенерго», «ДТЕК Западенерго», «Київенерго» і «Донбасенерго». Приватизація «Центренерго», запланована на 2015 рік, була відкладена на невизначений термін через пожежу на Вуглегорській ТЕС у березні 2015 року.

У 2015 році доход компаній у сфері виробництва та розподілу електроенергії досяг 169 млрд грн (21,1 млрд. дол. США) і збільшився в порівнянні з 2012 роком на 2,3 %. В загальному обсязі реалізації промислової продукції на електроенергетику припадає 15,2 % (14,8 % в 2012 році).

Уся електроенергія продається на оптовому ринку електроенергії, оператором якого виступає державне підприємство «Енергоринок». Україна має намір відмовитися від моделі єдиного покупця та поступово перейти до ринку двосторонніх договорів і балансуючого ринку. Це передбачає Закон «Про основи функціонування ринку електричної енергії України», що набув чинності з 1 січня 2016 року. Документ припускає введення повномасштабного конкурентного ринку електроенергії в липні 2017 року [5].

На сьогодні велика частина генеруючих активів і електромереж зношена та неефективна, для підтримки надійності енергосистеми потрібна повномасштабна програма модернізації цих активів. Так, 84 % блоків теплових електростанцій перевищили межу фізичного зносу в 200 тис. годин напрацювання і вимагають модернізації або заміни. Атомні блоки наближаються до закінчення терміну проектно експлуатації – більше 70 % атомних блоків вимагають продовження терміну експлуатації в найближчі 10 років [6].

Знос генеруючих потужностей призводить до перевитрати палива, зменшення робочої потужності, та як наслідок, істотному відставанню України від сусідніх держав Європи за екологічними стандартами. За станом на 2015 р. викиди пилу, оксидів сірки і азоту тепловими станціями України у декілька разів перевищували відповідні норми розвинених країн. Наповненість золоотвалів багатьох ТЕС досягає граничних показників місткості, подальше розміщення золошлаків вимагає виділення великих площ цінних сільськогосподарських земель. Обсяг викидів парникових газів в Україні складає більше 400 млн. т CO₂-екв в рік.

Енергетичний баланс України відзначається структурними та цінними диспропорціями, які суттєво погіршують показники енергетичної безпеки країни. Попередні розрахунки показують, що Україна може забезпечити свої потреби власним видобутком нафти на 25-35 % та газу на 50-60 % (табл. 2).

Таблиця 2.
Видобуток окремих видів продукції у паливно-енергетичному комплексі, млн. т

Рік	Вугілля готове	Нафта (включаючи газовий конденсат)	Газ натуральний, млрд. м ²
2000	62,4	3,7	17,9
2001	61,7	3,7	18,4
2002	59,5	3,7	18,7
2003	59,8	3,9	19,3
2004	59,4	4,3	20,5
2005	60,4	4,4	20,8
2006	61,7	4,5	21,1
2007	58,9	4,5	21,1
2008	59,5	4,3	21,4
2009	55,0	4,0	21,5
2010	55,0	3,6	20,5
2011	62,7	3,3	20,7
2012	65,5	3,4	20,5
2015	64,2	3,1	21,3

Джерело: Узагальнено автором за матеріалами [7]

Однак реалізації цього потенціалу перешкоджають складні геологічні умови прогнозованих запасів вуглеводнів, а відтак і потреба у значних інвестиціях для їх освоєння.

Баланс потужності енергосистеми України характеризується дефіцитом як маневрених, так і регулюючих потужностей; частка гідроелектростанцій, які забезпечують основний обсяг маневрених потужностей, у загальному балансі потужностей не перевищує 9,1 % за оптимального рівня у 15 %. В результаті вугільні блоки ТЕС, спроектовані для роботи в базовому режимі, використовуються для підтримки змінної частини графіка навантаження енергосистеми.

Крім того, серед основних причин неефективної роботи галузі називають невідповідність маркетингової діяльності сучасним ринковим вимогам. До того ж роботу маркетингових служб виконують посередники. Саме через посередницькі структури відбувається відток великої частини доданої вартості, що сприяє тонізації економіки та приховування прибутків від держави. Особливо шкодять посередники вугільній промисловості. Так, вони заробляють на перепродажу вугілля 5-8 % з кожної тони, що становить 400-680 млн грн на рік.

Вугільна промисловість це найбільш розвинена галузь паливно-енергетичної промисловості України, яка за обсягом видобутку палива в натуральному вираженні посідає перше місце серед інших галузей ПЕК (табл. 3). Тут зосереджена більшість працівників (93 %) і основних фондів (78 %) паливно-енергетичної промисловості.

Вугільна промисловість є, по суті, базою для розвитку електроенергетики, коксохімії, металургії. Енергетика значною мірою впливає не тільки на розвиток, але й на територіальну організацію народного господарства, насамперед промисловості. Підприємства паливно-енергетичного комплексу основа формування багатьох елементів територіальної організації народного господарства. Так, біля об'єктів енергетики виникли потужні промислові вузли і центри, навколо яких утворилися територіально-виробничі комплекси і промислові райони.

Таблиця 3.
Виробництво енергоресурсів в Україні (млн т у.п.)

Вид ресурсу	2010	2015 (прогноз)	2020 (прогноз)
Виробництво енергії	131,9	142,6	165,6
у тому числі вугілля	43,0	49,3	56,4
нафта	5,1	4,0	3,4
природний газ	23,8	24,2	27,5
АЕС	34,03	35,83	42,26
ГЕС, ГАЕС	4,97	5,60	7,29
ВЕС	0	0,37	1,46
теплова енергія Землі	0,1	0,6	1,8

Джерело: Узагальнено автором за матеріалами [8]

Одним з шляхів вирішення проблеми реформування енергетичної галузі України може стати виробництво електроенергії за допомогою альтернативних поновлюваних джерел. Кліматичні умови та вітер забезпечують хороші передумови для використання в Україні поновлюваної енергії. Згідно з оцінками Київського інституту поновлюваної енергетики технічний потенціал щорічного енерговиробництва з альтернативних енергоджерел може складати 81 млн. тон нафтового еквіваленту або 520 млрд. тон кіловат-годин, тобто в два з половиною рази більше, ніж Україна виробляє сьогодні (табл. 4).

Розвиток енергетики на основі поновлюваних джерел енергії є важливим напрямом підвищення рівня енергетичної безпеки країни і зниження антропогенної дії на довкілля. Збільшення долі поновлюваних джерел енергії в загальному балансі встановлених потужностей згідно Енергетичної стратегії України до 2030 р. повинен досягти рівня 10 %, що складає близько 6 ГВт (10-12 ГВт включаючи великі ГЕС), а обсяг виробництва – 11-16 ГВт-год (23-28 ГВт-год включаючи великі ГЕС) [8].

Ці показники можуть збільшитися за здійснення якісного стрибка в розвитку технологій будівництва об'єктів поновлюваної енергії та, як наслідок, сприяти значному зниженню загальної собівартості генерації з поновлюваних джерел до рівня собівартості традиційної енергетики. Співвідношення долі генерації на електростанціях з використанням вітру, сонця, біомаси та малих річок припускає зростання питомих капітальних витрат на будівництво вказаних електростанцій.

Таблиця 4.
Оцінка потенціалу виробництва поновлюваної енергії України (млн тон нафтового еквіваленту)

	Мета енергетичної стратегії до	Технічний потенціал відновлюваної енергії в рік

	2030 р.	за оцінкою Інституту відновлюваної енергетики	за оцінкою Агентства відновлюваної енергетики
Біоенергія	6,44	20	15,48
Сонячна енергія	0,77	6	18,96
Малі гідроелектростанції	0,791	10	11,91
Геотерміка	0,49	12	11,07
Вітряна енергія	0,49	15	15,1
Тепло Землі (крім геотерміки)	15,89	-	-
Відновлювана енергія в цілому	24,871	63	72,52
Інші (відходи)	15,54	18	-
Разом	40,41	81	72,52

Джерело: Узагальнено автором за матеріалами [9]

Крім того, розвиток нетрадиційних поновлюваних джерел енергії є чинником скорочення використання вичерпних паливних ресурсів (у тому числі імпортих) для генерації електроенергії, розвитку українського енергетичного машинобудування, будівельних потужностей та інших галузей промисловості. В даний час український ринок вітрової енергетики є другим за розміром серед секторів відновлюваної енергетики. Найбільш перспективними для розвитку вітроенергетики є південні і південно-східні регіони країни, де середня швидкість вітру перевищує 5 м/с. Однак цей потенціал досі не використовується. Хоча початок раз-розвитку цього напрямку енергетичної галузі було покладено ще в середині 90-х років, за відсутності фінансової підтримки з боку держави до 2010 року в Україні діяли 12 державних вітряних електростанцій з сумарною встановленою потужністю 94 МВт, що становить лише 0,2 % від загального обсягу потенціалу вітроенергетики в Україні. Лише після набуття чинності в 2009 році закону, що вводить в Україні «зелені» тарифи для поновлюваних джерел енергії, почалося активне інвестування і розвиток вітроенергетики. І вже в 2012 році зафіксовано рекордну кількість введених в дію вітрових електростанцій – 150,7 МВт. Загальна потужність вітрових електростанцій в Україні на кінець 2012 року становила 301,8 МВт.

До 2015 року в Україні планується введення великої кількості нових вітропарків в прибережних регіонах півдня країни (Запорізької, Херсонської, Донецької, Миколаївської областей та АР Крим), а також декілька вітроелектростанцій в Карпатах. Можна виділити проекти компанії «Конкорд Груп» з будівництва Казантипської ВЕС і Сиваської ВЕС сумарною потужністю 380 МВт, Західно-Кримської ВЕС бельгійської компанії *GreenworxHolding NV* потужністю 250 МВт в Сакському і Чорноморському районах Криму, двох ВЕС в Красноперекопську і Джанкойському районах Криму, які планує будувати німецька *WKN WindkraftNord AG*. Для будівництва такої кількості вітряних станцій необхідні значні інвестиції – більше 200 млрд грн, джерелом яких мають стати приватні інвестиції.

Наступною за пріоритетністю є енергія сонячного випромінювання, обсяг якого становить близько 1,2 МВт год/кв. м. Згідно з дослідженнями, можливий економічний потенціал розвитку сонячної генерації в Україні становить близько 4 ГВт. Враховуючи досвід з впровадження сонячних електростанцій європейських країн зі схожим рівнем сонячного випромінювання і враховуючи зниження собівартості будівництва СЕС в результаті розвитку технологій, цільовий рівень сонячної енергетики до 2030 може становити 1,5-2,5 ГВт, а рівень виробництва – в 2-3,3 ТВт годин на рік.

Таким чином, електроенергетика – основа розвитку економіки, вона є складовою частиною паливно-енергетичного комплексу України. Близько половини всього первинного палива (вугілля, нафта, газ, уран), що його має чи одержує з інших держав Україна, а також енергія окремих річок використовується для виробництва електроенергії та теплоенергії.

Замість забезпечення екстенсивного розвитку, характерного для економіки України в цілому, енергетика повинна перейти на ефективне забезпечення стійкого розвитку економіки. Виходячи з цієї мети, основними завданнями і напрямками розвитку паливно-енергетичного комплексу України повинні стати:

- забезпечення зростаючого попиту на електроенергію за рахунок модернізації ТЕС, продовження терміну експлуатації АЕС, інвестицій в модернізацію і розширення електромережевого господарства країни;
- збільшення видобутку газу до 40-45 млрд. куб. м на рік і забезпечення 90 % власного споживання газу шляхом вдосконалення порядку видачі ліцензій, оподаткування і активізації роботи по залученню інвесторів;
- зростання економічно ефективного видобутку енергетичного вугілля в обсязі до 75 млн. тон на рік (коксівного до 40 млн. тон на рік) за умови максимальної приватизації та підвищення ефективності роботи шахт, а також закриття неприватизованих збиткових шахт;
- збільшення видобутку та виробництва власних енергоресурсів з нетрадиційних і поновлюваних джерел з урахуванням їх економічної ефективності.

Вертикальна інтеграція – це з'єднання у рамках однієї фірми послідовних стадій виробництва товару. При цьому фірма може бути власником як ранніх стадій виробничого процесу, так і пізніх. Перший тип зазвичай називають ресурсною інтеграцією, другою, – інтеграцією стадій кінцевого продукту. Прикладом першого типу може служити велика енергетична компанія, що займається виробництвом електроенергії та має право на видобуток вугілля, газу та інших природних копалин, другого – енергогенеруючих потужностей та мережа системи енергопостачання.

В енергетичній галузі вертикальна інтеграція може включати: об'єднання з підприємствами-постачальниками; споживачами продукції галузі; приєднання збутових та постачальних мереж.

Потреба у встановленні тісних зв'язків з підприємствами-постачальниками виникає при переході до програми тотального управління якістю. В цьому випадку тестуються вхідна сировина та комплектуючі.

Вертикальна інтеграція з каналами збуту дозволяє, при великих обсягах продажів, понизити торгові націнки та забезпечити якісніше обслуговування споживачів. Об'єднання беруть на себе завдання пошуку постачальників і клієнтів, отримують оптові знижки, знижують сукупні транзакційні витрати (закупівель, продажів).

Залежно від напрямку процесу вертикальної інтеграції з точки зору технологічного ланцюжка розрізняють два основні типи вертикальної інтеграції в енергетиці: інтеграція «назад» та інтеграція «вперед» [10] (рис. 1.).

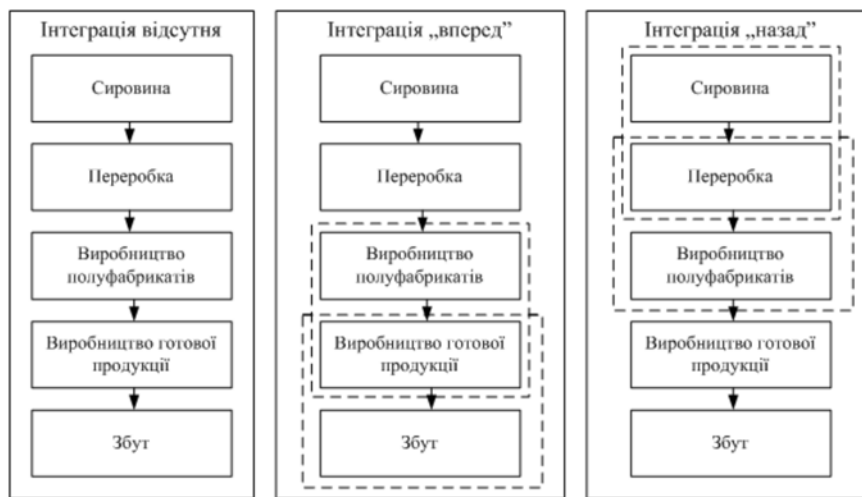

Рис. 1. Схема здійснення інтеграції «вперед» та інтеграції «назад»

Стратегія прямої вертикальної інтеграції (інтеграція «вперед» або «висхідна інтеграція») виражається в зростанні компанії за рахунок придбання компанії-постачальників сировини або за рахунок посилення контролю над структурами, що знаходяться між переробником та кінцевим споживачем цієї сировини (над системами розподілу і продажу), тобто коли сировинні галузі інтегруються в переробні та маркетинг.

Таким чином, до мотивів створення вертикально-інтегрованих структур в енергетичній галузі можна віднести: забезпечення гарантованих умов постачання сировини і збуту за допомогою диверсифікації та розширення ринків збуту, у тому числі через інтеграцію в зарубіжну систему енергопостачання; зміцнення ресурсно-сировинної бази та підвищення завантаження виробничих потужностей; зниження бізнес-ризиків і витрат за рахунок розвитку синергетичного ефекту, підвищення технологічного і фінансово-економічного рівня розвитку тощо.

Головними перевагами вертикально-інтегрованих енергетичних компаній є можливість виходу на ринок кінцевої продукції, забезпечення переваг за рахунок концентрації та маневрування капіталом, виробничими потужностями, потоками сировини та готової продукції, поліпшення керованості технологічно взаємозв'язаними процесами, наявності доступу до надійних сировинних джерел, мінімізація ризиків, які пов'язані з реалізацією великих і капіталомістких проектів.

До числа можливих негативних проявів слід віднести зниження мобільності в здійсненні внутрішньої та зовнішньої інвестиційної політики, зниження виробничого потенціалу як результат ізоляції окремих структурних підрозділів від дії ринкових механізмів і відмінностей в технічному рівні виробництва, надмірне розбухання апарату управління тощо.

Все це призвело до того, що інтеграція підприємств енергетичної галузі України здійснюється саме шляхом висхідної інтеграції. Так на рис. 2 можна бачити структуру однієї з провідних енергетичних компаній України – ДТЕК.

Міжнародний досвід свідчить, що саме вертикальна інтеграція дозволяє з'єднати воедино технологічний цикл на окремих підприємствах паливно-енергетичного комплексу: від видобутку сировини та його переробки до виробництва продукції, підвищити їх конкурентоспроможність на світових ринках. Завдяки технологічній вертикалі, що дозволяє будувати внутрішні розрахунки за ціною, близької до собівартості вдається заощаджувати близько 40 % витрат, в порівнянні з виробниками, що працюють на зовнішній сировині.

Рис. 2. Структура ДТЕК

«Вертикальна інтеграція є комбінацією чітко окреслених у технологічному відношенні виробництва, розподілу, збуту та (або) інших економічних процесів у межах діяльності однієї фірми» [11, с.303]. При цьому можна виділити три основні складові вертикально інтегрованих компаній:

компанії, зайняті безпосередньо виробничою діяльністю (видобутком, переробкою, збутом продукції, а також виконанням геологорозвідувальних робіт);
сервісна ланка (будівельні, консалтингові, машинобудівні фірми, матеріально-технічне постачання тощо);
фінансова ланка.

Висновки і перспективи подальших досліджень. До складу інтегрованих промислових компаній входять структури, що забезпечують всі етапи виробничого циклу – від видобутку, транспортування та переробки сировини. Створення вертикально інтегрованих промислових компаній, зосереджує у своїх структурних підрозділах весь цикл основних процесів галузі. Інтегрована виробнича компанія представляють собою групу економічно самостійних підприємств, взаємопов'язаних у виробничо-технологічному та господарському відношенні, які ведуть спільну економічну діяльність на договірних засадах на основі консолідації активів, використання загальних ресурсів сировини, палива, енергії, води, землі, робочої сили, об'єктів допоміжного господарства та інфраструктури для досягнення спільної стратегічної мети.

З метою запобігання негативних чинників, формування інтегрованої виробничого структури повинно базуватись не лише на досягнутому рівні використання ресурсів, а на потенційних можливостях виробництва щодо використання ресурсів та досягнення синергетичного ефекту на кожному етапі ланцюгу цінностей. У

найбільш загальному вигляді потужність кожної виробничої одиниці визначає максимальну кількість продукції, що потенційно може бути вироблена, або максимальна кількість сировини, що потенційно може бути перероблена за допомогою даної сукупності засобів праці в одиницю часу.

Список літератури.

1. Основні питання політики розвитку електроенергетичної галузі України Аналітична доповідь – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dp.niss.gov.ua/public/File/docsPitannya_Politiki
2. Виробництво електроенергії та окремі техніко-економічні показники роботи електростанцій в Україні за 2013 рік. Статистичний бюлетень – Державна служба статистики України – К. : 2014. – 17 с.
3. Виробництво електроенергії та окремі техніко-економічні показники роботи електростанцій в Україні за 2012 рік. Статистичний бюлетень. – Державна служба статистики України. – К. : 2013. – 17 с.
4. Создание потенциала устойчивого энергетического развития / МАГАТЕ – [Электронный ресурс]. – Режим доступа : http://www.iaea.org/nuclearenergy/nuclearknowledge/NKM_NEWS/e-bulletin/01-e-Bulletin-January-2014.pdf
5. Про засади функціонування ринку електричної енергії України: закон України від 10 квітня 2014 р. № 1197-VII. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon.rada.gov.ua/go/663-18>
6. Програма економічних реформ України на 2010-2014 р.р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1
7. Про корпоратизацію підприємств : указ президента України від 15 червня 1993 року № 210/93 – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/210/93>
8. Оновлення Енергетичної стратегії України на період до 2030 р. – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://mpe.kmu.gov.ua/control/uk/doccatalog/list?currDir=50358>
1. Основні питання політики розвитку електроенергетичної галузі України Аналітична доповідь – [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://dp.niss.gov.ua/public/File/docsPitannya_Politiki
2. Блиер М. М. Вертикально-интегрированные нефтяные компании в современной экономике. / М. М. Блиер. // Дисс. на соиск. уч. степ. канд. экон. наук. – М. 2005. – 148 с.
3. Попова О. Ю. Перспективы развития хозяйственной деятельности предприятий угольной отрасли / О. Ю. Попова, А. А. Шушпанов // Економічний простір. – 2009. – № 24. – С. 176–182.

References.

1. Analytical report (2011), “ Basic questions of development policy of the electricity sector in Ukraine ”, available at: http://dp.niss.gov.ua/public/File/docsPitannya_Politiki
2. State Statistics Service of Ukraine (2014), “ Vyrobnystvo elektroenerhii ta okremi tekhniko-ekonomichni pokaznyky roboty elektrostantsij v Ukraini za 2013 rik. Statystychnyj zbirnyk ” [Electricity and some technical and economic performance of power plants in Ukraine for 2013. Statistical yearbook], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine.
3. State Statistics Service of Ukraine (2013), “ Vyrobnystvo elektroenerhii ta okremi tekhniko-ekonomichni pokaznyky roboty elektrostantsij v Ukraini za 2012 rik. Statystychnyj zbirnyk ” [Electricity and some technical and economic performance of power plants in Ukraine for 2012. Statistical yearbook], Derzhkomstat, Kyiv, Ukraine.
4. IAEA (2014), “Capacity Building for Sustainable Energy Development”, availableat: http://www.iaea.org/nuclearenergy/nuclearknowledge/NKM_NEWS/e-bulletin/01-e-Bulletin-January-2014.pdf
5. The Verkhovna Rada of Ukraine (2014), The Law of Ukraine “ On the Principles of operation electricity market of Ukraine ”, available at: http://www.iaea.org/nuclearenergy/nuclearknowledge/NKM_NEWS/e-bulletin/01-e-Bulletin-January-2014.pdf (Accessed 14 April 2014).
6. Program (2014), “Program for economic reform from Ukraine for 2010-2014 ”, available at: http://www.president.gov.ua/docs/Programa_reform_FINAL_1/
7. The decree of President of Ukraine (1993), “ About the corporatisation of enterprises ”, available at: <http://zakon4.rada.gov.ua/laws/show/210/93> (Accessed 15 June 1993, no. 210/93).
8. Cabinet of Ministers of Ukraine (2012), “Upgrade of the Energy Strategy of Ukraine till 2030 ”, available at: <http://mpe.kmu.gov.ua/control/uk/doccatalog/list?currDir=50358>
9. Analytical report (2011), “Basic questions of development policy of the electricity sector in Ukraine ”, available at: http://dp.niss.gov.ua/public/File/docsPitannya_Politiki
10. Blier, M. M. (2005), “Vertically integrated oil companies in today's economy”, Abstract of Ph.D. dissertation, Moscow, Russia.
11. Popova, O. Yu. (2009), “Prospects for the development of economic activity of the coal industry”, Ekonomichnyj prostor, no. 24, pp. 176–182.

Стаття надійшла до редакції 20.06.2016 р.

ТОВ "ДКС Центр"